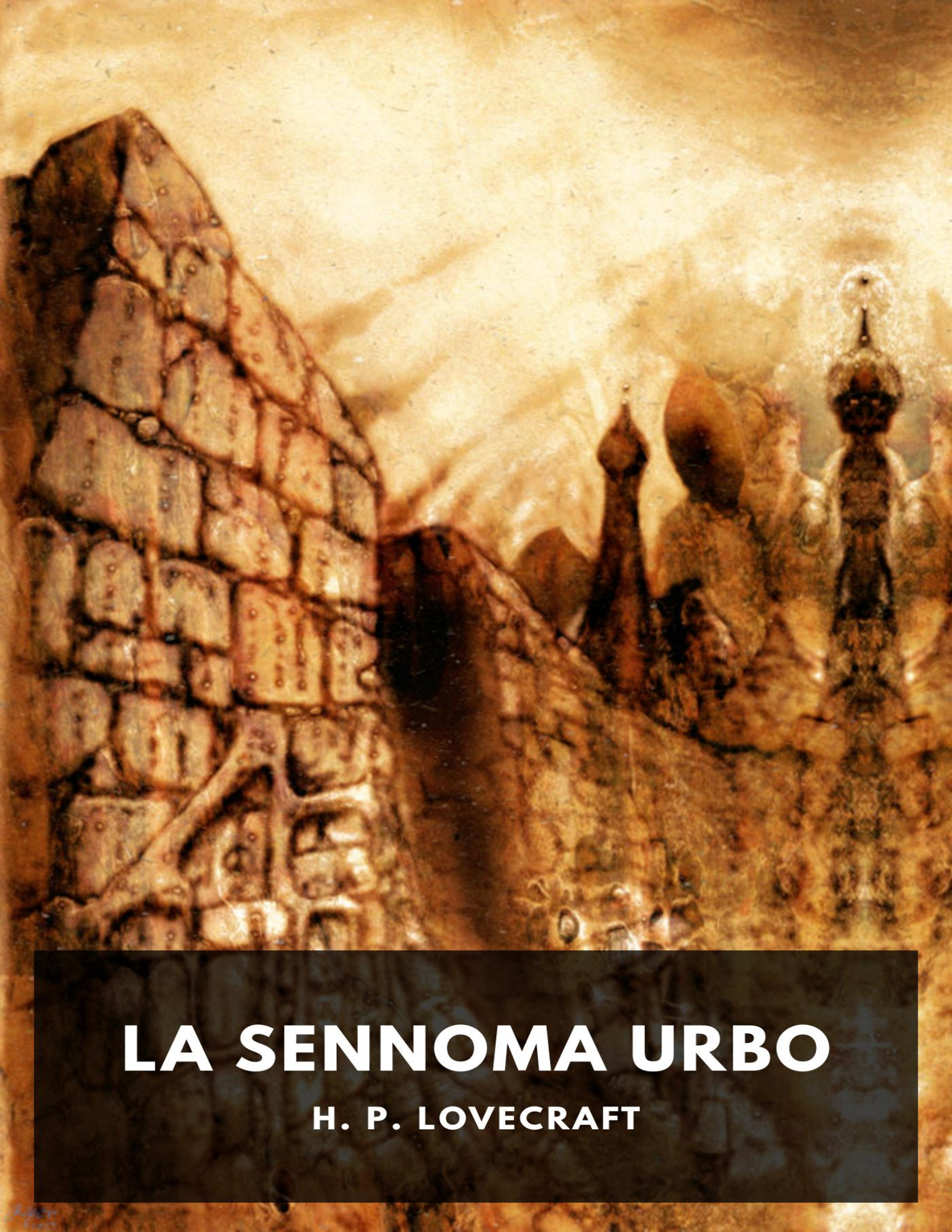

LA SENNOMA URBO

H. P. LOVECRAFT

La Sennoma Urbo

Ĝi kuŝis silente kaj morte sub la malvarma dezerto lunlumo, sed kia stranga raso loĝis en la abismo sub tiuj ciklopaj ruinoj?

Kiam mi alproksimiĝis al la sennoma urbo, mi sciis, ke ĝi estis malbenita. Mi vojaĝis tra elsekiĝinta kaj terura valo sub la luno, kaj de fore mi vidis ĝin protrudi preternature super la sabloj kvazaŭ partoj de kadavro protrudus el aĉe farita tombo. Timo parolis el la epoke eluzitaj ŝtonoj de ĉi tiu aĝe griza supervivinto de la diluvo, ĉi tiu praavino de la plej aĝa piramido; kaj nevidebla aŭro forpuŝis min kaj ordonis retiriĝon de antikvaj kaj minacaj sekretoj, kiuj neniu homo devus vidi, kaj neniu alia homo iam ajn aŭdacis vidi.

Fore en la dezerto de Arabio kuŝas la sennoma urbo, diseriĝanta kaj neesprimiĝebla, ĝiaj malaltaj muroj preskaŭ kaŝitaj de la sabloj de nekalkulitaj epokoj. Ĝi devis esti tiel antaŭ ol la unuajn ŝtonojn de Menefro kuŝigis, kaj dum la brikoj de Babilono estis ankoraŭ nebakitaj. Estas neniu legendo sufiĉe malnova por doni al ĝi nomon, aŭ por rememori, ke ĝi estis ĉiam viva; sed estas flustre dirata pri, ĉirkaŭ tendarfajroj kaj murmure dirata pri, de avinoj en la tendoj de ŝejkoj por ke ĉiuj triboj evitas ĝin sen tute sciante kial. Estis pri ĉi tiu loko, ke Abdul-Alhazredo

la freneza poeto sonĝis en la nokto antaŭ ol li kantis sian neklarigeblan duverson:

> Tio ne estas morta, kio etern’ povas ripozi,
> Kaj kun strangaj eonoj, eĉ mort’ povus morti.

Mi devus scii, ke la Araboj havis bonan kialon por eviti la sennoman urbon, la urbon priskribita en strangaj fabeloj sed vidita de neniu viva homo; tamen mi defiis ilin kaj eniris la nesurtretitan dezerton kun mia kamelo. Mi sola vidis ĝin, kaj pro tio neniu alia vizaĝo portas tiajn hidajn liniojn de timo kiel mian; kial neniu alia homo tremas tiel terure kiam la nokta vento kraktintas per la fenestroj. Kiam mi renkontis ĝin en la makabra senmoveco de senfina dormo ĝi rigardis min, malvarmeta pro la radioj de frida luno meze de la varmeco de la dezerto. Kaj dum mi reciprokis ĝian rigardon mi forgesis mian triumfon pri trovi ĝin, kaj haltis senmove kun mia kamelo por atendi la tagiĝon.

Dum horoj mi atendis, ĝis la oriento griziĝis kaj la steloj fadis, kaj la grizo iĝis rozkolora lumo rande orumita. Mi aŭdis ĝemadon kaj vidis ŝtormon el sablo kirliĝi inter la antikvaj ŝtonoj, kvankam la ĉielo estis klara kaj la vastaj dezertaj etendoj senmovaj. Tiam subite super la malproksima rando de la dezerto venis la flamanta rando de la suno, vidita tra la sabloŝtormeto, kiu estis forpasanta, kaj en mia febra stato mi imagis, ke de iu fora profundo venis kraŝa sono de muzika metalo por saluti la fajran diskon kiel Memnono salutas ĝin de la bordoj de la Nilo. Miaj oreloj sonoris kaj mia imago bolis dum mi kondukis mian kamelon malrapide trans la sablon al tiu senvoĉa ŝtona loko; tiun lokon tro malnovan, por Egiptujo kaj Mero memori; tiu loko, kiun nur mi el vivantaj viroj vidis.

Enen kaj eksteren inter la senformaj fundamentoj de domoj kaj palacoj mi vagis, neniam trovante ĉizaĵon aŭ surskribon por rakonti pri ĉi tiuj viroj, se viroj ili estis, kiuj konstruis ĉi tiun urbon kaj logis tie tiom longe antaŭe. La antikveco de la loko estis nesalubra, kaj mi sopiris renkonti iu signo aŭ aparato por pruvi, ke la urbo estis ja farita de homaro. Estis iuj *proporcioj kaj dimensioj* en la ruinoj, kiujn mi ne ŝatis. Mi havis kun mi multajn ilojn, kaj fosis multe en la murojn de la detruitaj konstruaĵoj; sed progreso estis malrapida, kaj nenio signifa estis rivelita. Kiam nokto kaj la luno revenis mi sentis malvarman venton, kiu alportis novan timon, tiel ke mi ne aŭdacis resti en la urbo. Kaj dum mi iris eksteren el la antikvaj muroj por dormi, malgranda, suspiranta sabloŝtormo kunvenis malantaŭ ol mi, blovanta super la grizaj ŝtonoj kvankam la luno estis brila kaj plejparto de la dezerto senmova.

Mi vekiĝis ĝuste je tagiĝo el procesio de teruraj sonĝoj, miaj oreloj sonorante kvazaŭ de iu metala sonorado. Mi vidis la sunon ruĝe rigardi tra la lastaj blovetoj de malgranda sabloŝtormo, kiu ŝvebis super la sennoma urbo, kaj rimarkis la kvietecon de la cetero de la pejzaĝo. Denove mi kuraĝis enen tiujn morozajn ruinojn, kiuj ŝvelis sub la sablo kvazaŭ ogro sub kovrilo, kaj denove fosis vane por relikvoj de la forgesita raso. Tagmeze mi ripozis, kaj posttagmeze mi pasigis multan tempon spurante la murojn kaj la pasintajn stratojn, kaj la konturojn de la preskaŭ malaperintaj konstruaĵoj. Mi vidis, ke la urbo estis ja potenca, kaj scivolis pri la fontoj de ĝia grandeco. Al mi mem mi imagis ĉiujn belegecojn de epoko tiel for, ke Ĥaldeio ne povis rememori ĝin, kaj pensis pri Sarnato, la Kondamnita, kiu staris en la lando Mnar,

kiam homaro estis juna, kaj pri Ibo, kiu estis ĉizita el griza ŝtono antaŭ ol homaro ekzistis.

Subite mi trovis lokon, kie la bazroko krude elstaris tra la sablo kaj formis malaltan krutaĵon; kaj ĉi tie mi vidis kun ĝojo ion, kiu ŝajnis promesi pluajn spurojn de la antaŭdiluva popolo. Hakitaj krude sur la vizaĝo de la krutaĵo estis la sendubaj fasadoj de pluraj malgrandaj, kaŭraj rokaj domoj aŭ temploj, kies internoj eble konservas multajn sekretojn de epokoj tro malproksimaj por kalkuli, kvankam sabloŝtormoj antaŭlonge senvizaĝigis iujn ĉizaĵojn, kiuj eble estis ekstere.

Tre malaltaj kaj sable strangolitaj estis ĉiuj mallumaj aperturoj proksime de mi, sed mi debaris unu per mia ŝpato kaj rampis tra ĝi, kunportante torĉon por riveli kiajn ajn misterojn ĝi eble enhavis. Kiam mi estis ene, mi vidis, ke la kaverno ja estis templo, kaj rigardis klarajn signojn de la raso, kiu loĝis kaj adoris antaŭ ol la dezerto estis dezerto. Primitivaj altaroj, pilieroj, kaj niĉoj, ĉiuj kurioze malaltaj, ne forestis; kaj kvankam mi vidis nek skulptaĵojn nek freskojn, estis multaj unuopaj ŝtonoj klare formitaj en simboloj per artefaritaj rimedoj. La malalteco de la ĉizita kamero estis tre stranga, ĉar mi apenaŭ povis genui rekte; sed la areo estis tiel granda, ke mia torĉo montris nur parton de ĝi samtempe. Mi ektremis strange en iuj el la malproksimaj anguloj; ĉar certaj altaroj kaj ŝtonoj sugestis forgesitajn ritojn de terura, naŭza, kaj neklarigebla naturo kaj igis min scivoli, kia maniero da viroj povus esti farintaj kaj vizitadis tian templon. Kiam mi vidis ĉion, kion la loko enhavis, mi denove rampis ekster, avida je trovi, kion la aliaj temploj eble cedi.

Nokto nun estis alproksimiĝinta, tamen la palpeblaj aferoj, kiujn mi vidis, faris scivolecon pli forta ol timo, pro ke mi ne fuĝis de la

longa lune ĵetitaj ombroj, kiuj timigis min, kiam unue mi vidis la sennoman urbon. En la krepusko mi debaris alian aperturon kaj kun nova torĉo enrampis ĝin, trovi pli malklarajn ŝtonojn kaj simbolojn, kvankam nenion pli difinitan ol la alia templo enhavis. La ĉambro estis same malalta, sed tre malpli larĝa, finiĝis en tre mallarĝa pasejo plena de obskuraj kaj kriptaj sanktejoj. Ĉirkaŭ ĉi tiuj sanktejoj mi estis serĉanta, kiam la bruo de vento kaj de mia kamelo ekstere trarompis la senmovecon kaj altiris min antaŭen por vidi, kio povus timigi la beston.

La luno brilis vive super la primitivaj ruinoj, lumigante solidan nubon de sablo, kiu ŝajne blovita de forta, sed malkreskanta vento el iu punkto laŭ la krutaĵo antaŭ mi. Mi sciis, ke estis ĉi tiu malvarma, sabla vento, kiu perturbis la kamelon kaj estis kondukonta lin al loko, kiu havus pli bonan ŝirmon kiam mi hazarde ekrigardis supren kaj vidis ke estis neniu vento sur la krutaĵo. Ĉi tio mirigis min kaj timigis min denove, sed mi tuj rememoris la subitajn lokajn ventojn, kiujn mi vidis kaj aŭdis antaŭe, ĉe sunleviĝo kaj ĉe sunsubiro, kaj taksis ĝin esti normala afero. Mi decidis, ke ĝi venis el iu roka fendo kondukanta al kaverno, kaj rigardis la maltrankvilan sablon por spuri ĝin al ĝia fonto; baldaŭ, perceptante ke ĝi venis de la nigra aperturo de templo je longa distanco sude de mi preskaŭ ekster vido. Kontraŭ la strangolanta sabla nubo mi marŝis al ĉi tiu templo, kiu, kiam mi proksimiĝis al ĝi, impone pli grandŝajnis ol la reston, kaj montris pordejon malpli barita multe per kunpremita sablo. Mi estus enirinta, se ne la grandega forto de la glacia vento preskaŭ estingis mian torĉon. Ĝi verŝiĝis freneze el la malhela pordo, suspiri preternature dum ĝi taŭzis la sablo kaj disvastiĝis inter la strangaj ruinoj. Baldaŭ ĝi kreskis pli malforta kaj la sablo kreskis pli kaj pli senmove, ĝis finfine ĉio estis ripoza denove; sed ĉeesto ŝajnis ĉaseme marŝi inter la fantomaj ŝtonoj de la urbo, kaj kiam mi ekrigardis la lunon ĝi ŝajnis tremi kvazaŭ

spegulita en malkvietaj akvoj. Mi timis pli ol mi povus klarigi, sed ne sufiĉe por malakrigi mian soifon por miro; do tuj kiam la vento estis tute irinta mi transiris en malhelan kameron el kiu ĝi venis.

Ci tiu templo, kiel mi imagis de ekstere, estis pli granda ol iu el la du, kiujn mi vizitis antaŭe; kaj estis supozeble natura kaverno ĉar ĝi portis ventojn de iu regiono pretere. Ĉi tie mi povis stari tute rekte, sed vidis, ke la ŝtonoj kaj altaroj estis samaj malaltaj kiel tiuj en la aliaj temploj. Sur la muroj kaj tegmento mi rigardis unuafoje iujn spurojn de la piktura arto de la pra-raso, kuriozaj kirliĝantaj farbaj ŝmiraĵoj kiuj preskaŭ fadis aŭ diseriĝis; kaj sur du el la altaroj mi vidis kun leviĝanta eksciteco labirinton de bone faritaj kurbe-liniaj ĉizaĵoj. Dum mi tenis mian torĉon supre ŝajnis al mi, ke la formo de la tegmento estis tro regula por esti natura, kaj mi scivolis, kion la prahistoriaj hakistoj de ŝtono unue prilaboris. Ilia inĝenieria lerteco devis esti vasta.

Tiam brila brilego de la mirinda flamo montris al mi tion, kion mi estis serĉanta, la malfermaĵo al tiuj pli foraj abismoj de kie la subita vento blovis; kaj mi malfortiĝis kiam mi vidis, ke estis malgranda kaj klare *artefarita* pordo ĉizita en la masiva roko. Mi puŝis mian torĉon enen, rigardante nigran tunelon kun la tegmento, arka malalte super malglata aro da tre malgrandaj, multnombraj, kaj krute descendantaj ŝtupoj. Mi ĉiam vidos tiujn ŝtupojn en miaj sonĝoj, ĉar mi estis lernonta, kion ili signifis. Tiutempe mi apenaŭ sciis ĉu nomi ilin ŝtupoj aŭ nur piedtenejoj en krutega descendo. Mia menso turniĝadis per frenezaj pensoj, kaj la vortoj kaj avertoj de arabaj profetoj ŝajnis flosi tra la dezerto el la landoj, kiujn viroj konas al la sennoma urbo, kiun viroj ne aŭdacas koni. Tamen mi hezitis nur momenton antaŭ ol

progresi tra la pordego kaj komencos malsupren grimpi singarde laŭ la kruta pasejo, piedoj unue, kvazaŭ sur eskalo.

Estas nur en la teruraj fantasmoj de drogoj aŭ deliro, ke iu alia homo povas havi tian descendon kiel la mia. La mallarĝa pasejo kondukis senfine malsupren kvazaŭ iu hida hantita puto, kaj la torĉo, kiun mi tenis super mia kapo ne povis lumigi la nekonatajn profundojn al kiu mi estis rampanta. Mi perdis la spuron de la horoj kaj forgesis konsulti mian poŝhorloĝon, kvankam mi timis, kiam mi pensis pri la distanco, kiu mi devis esti transiranta. Estis ŝanĝoj de direkto kaj de kruteco; kaj iam mi venis al longa, malalta ebena pasejo, kie mi devis rampi piedojn unue laŭ la roka planko, tenante la torĉon je brakodistanco preter mia kapo. La loko ne sufiĉe alta por genui. Post tio estis pli de la krutaj ŝtupoj, kaj mi ankoraŭ krab-grimpis malsupren senfine, kiam mia elĉerpiĝanta torĉo formortis. Mi ne kredas, ke mi perceptis ĝin tiutempe, ĉar kiam mi ja rimarkis ĝin, mi ankoraŭ estis tenanta ĝin super mi kvazaŭ ĝi estus brulanta. Mi estis tre malekvilibra pro tiu instinkto por la stranga kaj la nekonata, kiu igis min vaganto sur la tero kaj hantanto en foraj, pra-antikvaj, kaj malpermesitaj lokoj.

En la mallumo ekbrilis antaŭ mia menso fragmentoj de mia ŝatata trezorejo de demona folkloro; frazoj de Alhazredo la freneza Arabo, alineoj de la apokrifaj koŝmaroj de Damasko, kaj fifamaj linioj de la delira *Image du Monde* de Gotjeo de Metzo. Mi ripetis strangajn ekstraktojn, kaj murmurdiris pri Afrasijabo kaj la demonoj, kiuj flosis kun li malsupren la Oksuso; pli poste ĉantante denove kaj denove frazon el unu de la fabeloj de Sinjoro Dunsanio—“la neresonanta nigreco de la abismo.” Foje kiam la descendo kreskis mirinde kruta mi recitis ion kvazaŭ kanti de Tomaso Moro ĝis mi timis reciti plu:

> Kvazaŭ kaldron’ sorĉist’ plenigita,

Kun lun-drogo, eklips’ distilita,
Mallumfont’ nigrega, senlumita.
Por vidi traireblon, kliniĝis,
En fendego, malsupren, mi vidis,
Kiom foren videblis, rigardis,
Nigraj-flankoj glase-glataj ŝajnis,
Kvazaŭ iu, ilin ĵus vernisis,
Per peĉo, Morta Maro elĵetis,
Sur bordon, kie ŝlime kuŝiĝis.

Tempo tute ĉesis ekzisti, kiam miaj piedoj denove sentis ebenan plankon, kaj mi trovis min en loko iomete pli alta ol la ĉambroj en la du pli etaj temploj, nun tiel nekalkuleble malproksime super mia kapo. Mi ne povis tute stari, sed povis genui rekte, kaj en la mallumo mi treniĝis kaj ŝteliris tien kaj reen hazarde. Mi baldaŭ sciis, ke mi estis en mallarĝa pasejo, kies muroj estis kovritaj per vitrinoj el ligno havante glasajn antaŭojn. Dum en tiu paleozoika kaj abisma loko mi sentis pri tiaj aferoj, kiel polurita ligno kaj glaso, mi ektremis pro la eblaj implicaĵoj. La vitrinoj ŝajne estis aranĝaj laŭ ĉiu flanko de la pasejo kun regulaj interspacoj, kaj estis oblongaj kaj horizontalaj, hide kvazaŭ ĉerkoj laŭ formo kaj grandeco. Kiam mi provis movi du aŭ tri por plua ekzameno, mi trovis, ke ili estis firme alfiksitaj.

Mi vidis, ke la pasejo estis longa, do baraktis antaŭen rapide en ŝteliranta kuro, kiu ŝajnus terura, se iu ajn okulo rigardus min en la nigreco; transirante el flanko al flanko foje por senti pri mia ĉirkaŭaĵo kaj certiĝi, ke la muroj kaj vicoj de vitrinoj ankoraŭ etendiĝis plue. Homo tiel kutimas pensi vide, ke mi preskaŭ forgesis la mallumon kaj imagis la senfinan koridoron de ligno kaj glaso en ĝia monotoneco kun malaltaj fostoj, kvazaŭ mi vidis ĝin. Kaj tiam en momento de nepriskribebla emocio mi ja vidis ĝin.

Ĝuste kiam mia imago transiris al reala vidado mi ne povas diri; sed venis grada lumo antaŭe, kaj subite mi sciis, ke mi vidis la mallumetajn konturojn de la koridoro kaj la vitrinoj, rivelitaj de iu nekonata subtera fosforesko. Dum iom da tempo ĉio estis precize kiel mi imagis ĝin, ĉar la lumo estis tre malforta; sed dum mi maŝine daŭris stumbli antaŭen al la pli forta lumo mi ekkomprenis, ke mia imago estis nur febla. Ĉi tiu halo estis neniu relikvo de krudeco, kiel la temploj en la urbo supra, sed monumento de la plej grandioza kaj ekzota arto. Riĉa, viva, kaj aŭdace mirindaj dezajnoj kaj bildoj formis kontinuan aranĝon de muraj pentraĵoj, kies linioj kaj koloroj estis preter priskribo. La vitrinoj estis de stranga ora ligno, kun antaŭo el delikata glaso, kaj enhavantaj la mumiigitaj formoj de estaĵoj preteratingantaj en groteskeco la plej ĥaosaj homaj sonĝoj.

Transdoni ideon ajn pri ĉi tiuj monstraĵoj estas neeble. Ili estis de la reptilia speco, kun korpaj linioj sugestante kelkfoje la krokodilon, kelkfoje la fokon, sed pli ofte nenion pri kiun aŭ la naturalisto aŭ la paleontologo iam ajn aŭdis. En grandeco ili proksimumis malgrandan viron, kaj iliaj antaŭkruroj portis delikatajn kaj evidente flekseblajn piedojn kurioze similajn al homaj manoj kaj fingroj. Sed plej stranga de ĉio estis iliaj kapoj, kiuj prezentis konturon malobservanta ĉiujn konatajn biologiajn principojn. Al nenio, oni povas bone kompari tiajn aferojn—tuje mi pensis pri komparoj tiel diversaj kiel la kato, la buldogo, la mita satiruso, kaj la homo. Ne eĉ Jovo mem havis tian kolosan kaj protrudan frunton; tamen la kornoj kaj la sennazeco kaj la kvazaŭ-aligatora makzelo metis la aĵojn ekster de ĉiuj establitajn kategoriojn. Mi disputis dum iom da tempo pri la realeco de la mumioj, duone suspektante, ke ili estis artefaritaj idoloj; sed baldaŭ decidis, ke ili vere estis iuj paleogenaj specioj, kiuj vivis kiam la sennoma urbo estis vivanta. Por kroni ilian groteskecon, plej multaj el ili estis belege enrobitaj en la plej kostaj ŝtofoj, kaj

abunde ŝarĝitaj per ornamaĵoj el oro, juveloj, kaj nekonataj brilantaj metaloj.

La graveco de ĉi tiuj rampaj estaĵoj devis esti vasta, ĉar ili okupis la ĉefan lokon inter la sovaĝaj desegnoj sur la freskitaj muroj kaj plafono. Per senegala lerteco la artisto desegnis ilin en mondo ilia propra, en kiu ili havis urbojn kaj ĝardenojn formitajn por taŭgi al iliaj dimensioj; kaj mi ne povis ne kredi, ke ilia bildigita historio estis alegoria, eble montranta la progreson de la raso, kiu adoris ilin. Ĉi tiuj estaĵoj, mi diris al mi mem, estis al la homoj de la sennoma urbo tio, kio la lupino estis por Romo, aŭ iu totem-besto estas por Indiana tribo.

Tenante ĉi tiun opinion, mi kredis, ke mi povus spuri proksimume mirindan epopeon de la sennoma urbo; la fabelon pri potenca marborda metropolo, kiu regis la mondon antaŭ ol Afriko leviĝis el la ondoj, kaj pri ĝiaj baraktoj dum la maro retiriĝis foren, kaj la dezerto ŝteliris en la fekunda valo kiu enhavis ĝin. Mi vidis ĝiajn militojn kaj triumfojn, ĝiajn malfacilojn kaj malvenkojn, kaj poste ĝian teruran batalon kontraŭ la dezerto kiam miloj da ĝia popolo ĉi tie alegorie montritaj per la groteskaj reptilioj estis devigitaj ĉizi sian vojon malsupren tra la rokoj en ia mirinda maniero al alia mondo pri kiu iliaj profetoj diris al ili. Ĉio estis vive stranga kaj vivovera, kaj ĝia konekto kun la impona descendo, kiun mi faris estis senduba. Mi eĉ rekonis la pasejojn.

Dum mi ŝteliris laŭ la koridoro al la pli brila lumo, mi vidis pli postajn etapojn de la pentrita epopeo—la adiaŭo de la raso, kiu loĝis en la sennoma urbo kaj la ĉirkaŭa valo dum dek milionoj da jaroj; la raso kies animoj ŝrumpis pro la penso forlasi scenojn, kiujn iliaj korpoj konis tiel longe kie ili enloĝiĝis kiel nomadoj en

la juneco de la tero, hakante en la virga roko tiujn praajn sanktejojn ĉe kiuj ili neniam ĉesis kultadi. Nun, kiam la lumo estis pli bona mi studis la bildojn pli atente kaj, rememorante, ke la strangaj reptilioj devas reprezenti la nekonatajn homojn, pripensis la kutimojn de la sennoma urbo. Multaj aferoj estis eksterordinaraj kaj neklarigeblaj. La civiliziteco, kiu inkluzivis skriban alfabeton, estis verŝajne leviĝinta al pli alta ordo ol tiuj nemezureble pli poste civilizitecoj de Egiptujo kaj Ĥaldeio, tamen ekzistis kuriozaj preterlasoj. Mi povis, ekzemple, trovi neniujn bildojn por reprezenti mortoj aŭ funebraj kutimoj krom tiaj, kiaj rilatis al militoj, perforto, kaj pestoj; kaj mi pripensis pri la malemeco montrita pri natura morto. Estis kvazaŭ idealo de senmorteco estus nutrita kiel gajiga iluzio.

Eĉ pli proksime al la fino de la pasejo estis pentritaj scenoj de la plej granda pitoreskeco kaj ekstravaganco; kontrastaj vidaĵoj de la sennoma urbo en sia forlasiteco kaj kreskanta ruiniĝo, kaj de la stranga nova regno de paradizo, al kiu la raso estis hakinta sian vojon tra la ŝtono. En ĉi tiuj vidaĵoj la urbo kaj la dezerta valo estis montritaj ĉiam per lunlumo, ora aŭreolo ŝvebanta super la falintaj muroj kaj duone rivelanta la grandiozan perfektecon de antaŭaj tempoj, montrita fantomece kaj eviteme de la artisto. La paradizaj scenoj estis preskaŭ tro ekstravagancaj por esti kredataj, montrante kaŝitan mondon de eterna tago plenigita de gloraj urboj kaj eteraj montetoj kaj valoj.

Je la tre lasta mi pensis, ke mi vidis signojn de arta malklimakso. La pentraĵoj estis malpli lertaj, kaj multe pli bizaraj ol eĉ la plej sovaĝa de la pli fruaj scenoj. Ili ŝajnis registri malrapidan dekadencon en la praularo, kuplita kun kreskanta sovaĝeco al la ekstera mondo el kie ĝi estis forpelita de la

dezerto. La formoj de la homoj—ĉiam montritaj kiel la sanktaj reptilioj—ŝajnis grade atrofiiĝi, kvankam iliaj spiritoj, montrataj kiel ŝvebante super la ruinoj per lunlumo, gajnis en proporcio. Malgrasegaj pastroj, montritaj kiel reptilioj en ornamitaj roboj, malbenis la supran aeron kaj ĉiujn, kiuj spiris ĝin; kaj unu terura fina sceno montris ŝajne primitivan homon, eble pioniron de pra-Iremo, la Urbo de Pilieroj, disŝirita de anoj de la pli maljuna raso. Mi rememoris, kiel la araboj timas la sennoman urbon, kaj estis ĝoja, ke preter ĉi tiu loko la grizaj muroj kaj plafono estis nudaj.

Dum mi rigardis la procesion de murpentraĵa historio mi estis alirinta tre proksime la finon de la malalte-plafona halo, kaj estis konscia pri pordego tra kiu venis la tuta lumanta fosforesko. Ŝtelirante al ĝi, mi kriis laŭte en transcenda miro, pri tio, kio kuŝis pretere; ĉar anstataŭ aliaj kaj pli brilaj kameroj estis nur senlima malpleno de unuforma brileco, kvazaŭ oni eble imagus, rigardante malsupren de la pinto de Monto Everesto al maro de sunlumita brumo. Malantaŭ ol mi estis pasejo tiel malvasta, ke mi ne povis stari rekte en ĝi; antaŭ mi estis infinito da subtera brilegeco.

Etendiĝante malsupren de la pasejo en la abismon estis la kapo de kruta ŝtuparo—malgrandaj, multnombraj ŝtupoj, kiel tiuj de la nigraj pasejoj, kiujn mi transiris—sed post kelkaj futoj la lumantaj vaporoj kaŝis ĉion. Resvingite malfermita kontraŭ la maldekstra muro de la pasejo estis solida pordo el latuno, nekredeble dika kaj ornamita per mirindaj bareliefoj, kiu, se fermita, povis ekskludi la tutan internan mondon de lumo for de la rokaj volboj kaj pasejoj. Mi rigardis la ŝtupojn, kaj tiutempe ne aŭdacis provi ilin. Mi tuŝis la malfermitan latunan pordon, kaj ne povis movi ĝin. Tiam mi sinkis surventre al la ŝtona planko, mia menso flamanta pro egaj pripensoj, kiujn eĉ ne kvazaŭ-morta lacego povis forpeli.

Dum mi kuŝis senmove okul-fermite, libera por pripensi, multaj aferoj, kiujn mi malpeze notis en la freskoj revenis al mi kun novaj kaj teruraj signifoj—scenoj reprezentantaj la sennoman urbon en ĝia zenito, la vegetaĵaro de la valo ĉirkaŭ ĝi, kaj la foraj landoj kun kiuj ĝiaj komercistoj komercis. La alegorio de la rampaj estaĵoj konfuzis min pro ĝia universala eminenteco, kaj mi miris, ke ĝi estus tiel proksime sekvata en bildigita historio de tia graveco. En la freskoj la sennoma urbo estis montrita en proporcioj taŭgaj por la reptilioj. Mi scivolis, kiaj estis ĝiaj realaj proporcioj kaj grandiozeco, kaj pripensis dum momento pri certaj strangaĵoj, kiujn mi rimarkis en la ruinoj. Mi pensis scivole pri la malalteco de la praaj temploj kaj de la subtera koridoro, kiujn sendube estis hakitaj tiel pro submetiĝo al la reptilioj diaĵoj tie honoritaj; kvankam tio nepre reduktis la adorantojn al rampado. Eble la ritoj mem ĉi tie necesigis rampadon kiel imitado de la estaĵoj. Neniu religia teorio, tamen, povis facile klarigi, kial la ebena pasejo en la impona descendo devus esti sama malalta kiel la temploj—aŭ pli malalta, ĉar oni ne povus eĉ genui en ĝi. Dum mi pensis pri la rampaj estaĵoj, kies hidaj mumiigitaj formoj estis tiel proksimaj al mi, mi sentis novan pulson de timo. Mensaj asocioj estas kuriozaj, kaj mi ŝrumpis pro la ideo, ke krom la kompatinda primitiva homo disŝirita en la lasta pentraĵo, mia estis la sola homa formo inter la multaj relikvoj kaj simboloj de praa vivo.

Sed, kiel ĉiam, en mia stranga kaj vaganta ekzistado, miro baldaŭ forpelis timon; ĉar la luma abismo kaj kion ĝi eble enhavus prezentis problemon inda por la plej granda esploranto. Ke stranga mondo de mistero kuŝis for malsupren laŭ tiu aro de strange malgrandaj ŝtupoj mi ne povis dubi, kaj mi esperis trovi tie tiuj homajn memoraĵojn, kiujn la pentrita koridoro malsukcesis doni. La freskoj bildigis nekredeblajn urbojn kaj

valojn en ĉi tiu pli malsupra regno, kaj mia imago pripensis la riĉajn kaj kolosajn ruinojn, kiuj atendis min.

Miaj timoj, ja, temis pri la pasinteco anstataŭ ol la estonteco. Ne eĉ la fizika teruro de mia pozicio en tiu malvasta koridoro de mortaj reptilioj kaj antaŭdiluvaj freskoj, mejloj sub la mondo, kiun mi konis kaj alfrontata de alia mondo de preternatura lumo kaj brumo, povus egali la mortigan timegon, kiun mi sentis pro la abisma antikveco de la sceno kaj ĝia animo. Pra-antikveco tiel vasta, ke mezuro estas febla, ŝajnis rigardaĉi malsupren de la praaj ŝtonoj kaj rok-hakitaj temploj de la sennoma urbo, dum la plej lasta de la mirigaj mapoj en la freskoj montris oceanojn kaj kontinentojn, kiujn homaro forgesis, kun nur jen kaj jen iu malklare konata konturo. Pri tio, kio povus esti okazinta en la geologiaj epokoj post kiam la pentraĵoj ĉesis kaj la mort-malamanta raso indigne submetiĝis al kadukiĝo, neniu homo povus diri. La vivo iam svarmis en ĉi tiuj kavernoj kaj en la luma regno pretere; nun mi estis sola kun viglaj relikvoj, kaj mi tremis pensante pri la nenombreblaj epokoj, tra kiuj ĉi tiuj relikvoj plenumis silentan, senhoman vigilon.

Subite venis alia atako de ĉi tiu akra timo, kiu intermite kaptis min ĉiam ekde mi unue vidis la teruran valon kaj la sennoman urbon sub malvarma luno, kaj malgraŭ mia lacego mi trovis min konsterniĝe freneze al sidanta pozicio kaj rigardante reen laŭ la nigra koridoro al la tuneloj, kiuj leviĝis al la ekstera mondo. Miaj sentaĵoj estis kiel tiuj kiuj igis min eviti la sennoman urbon nokte, kaj estis tiel neklarigebla, kiel ili estis kortuŝaj. Post plua momento, tamen, mi ricevis eĉ pli grandan ŝokon en la formo de difinita sono—la unua kiu rompis la absolutan silenton de ĉi tiuj kvazaŭ-tombaj profundoj. Ĝi estis profunda, malalta ĝemo,

kvazaŭ de fora amaso de kondamnitaj spiritoj, kaj venis el la direkto, al kiu mi fikse rigardis. Ĝia laŭteco rapide kreskis, ĝis baldaŭ ĝi resonadis timige tra la malalta pasejo, kaj samtempe mi konsciiĝis pri pliiĝanta trablovo de malvarma aero, ankaŭ fluanta el la tuneloj kaj la urbo supre.

La tuŝo de ĉi tiu aero ŝajnis restaŭri mian ekvilibron, ĉar mi tuj rememoris la subitaj ventopuŝoj, kiuj leviĝis ĉirkaŭ la buŝo de la abismo ĉe ĉiu sunsubiro kaj sunleviĝo, unu el kiuj ja rivelis la kaŝitajn tunelojn al mi. Mi rigardis mian poŝhorloĝon kaj vidis, ke sunleviĝo estis proksima, do fortigis min por rezisti la ventegon, kiu rebalais malsupren al sia kaverna hejmo, kiel ĝi elbalais vespere. Mia timo denove malpliiĝis, ĉar natura fenomeno emas dispeli cerbumadon pri la nekonato.

Pli kaj pli freneze verŝiĝis la ŝrikanta, ĝemanta nokta vento en tiun abismon de la interna tero. Mi sin faligis fronten denove kaj ekkaptis vane la plankon pro timo esti balaita korpe trans la malferma pordego en la fosforeskan abismon. Tian furiozon, mi ne atendis, kaj dum mi konsciiĝis pri efektiva ŝoviĝo de mia formo al la abismo, mi estis ĉirkaŭita de milo da novaj teruroj de antaŭtimo kaj imago.

La maligneco de la blovego vekis nekredeblajn fantaziojn; denove mi komparis min ektremante kun la nura homa bildo en tiu timiga koridoro, la homo kiu estis disŝirita de la sennoma raso, ĉar en la diabla ungogratado de la kirliĝantaj fluoj, ŝajnis restadi venĝema furiozo des pli forta, ĉar ĝi estis grandparte senpova.

Mi kredas, ke mi kriegis freneze preskaŭ ĉe la fino—mi estis preskaŭ freneza—sed se mi faris tion, miaj krioj perdiĝis en la infer-naskita Babelo de la hurlantaj vent-efritoj. Mi provis rampi kontraŭ la murdema nevidebla torento, sed mi ne povis eĉ teni mian propran dum mi estis puŝata malrapide kaj senĉese al la nekonata mondo. Finfine racio devis tute rompiĝi; ĉar mi

ekbabiladis denove kaj denove tiun neklarigeblan duversaĵon de la freneza Arabo Alhazredo, kiu sonĝis pri la sennoma urbo:

> Tio ne estas morta, kio etern’ povas ripozi,
> Kaj kun strangaj eonoj, eĉ mort’ povus morti.

Nur la sombraj, morozaj dezertaj dioj scias, kio vere okazis—kiajn nepriskribeblajn baraktojn kaj luktojn en la malhelo mi travivis aŭ kia Abadono gvidis min reen al la vivo, kie mi devas ĉiam memori kaj tremi en la nokta vento ĝis neekzisto—aŭ io pli malbona—pretendos min. Monstra, kontraŭnatura, kolosa, estis la aĵo—tro ege preter ĉiuj homaj ideoj por esti kredata krom en la silentaj, damnindaj fruaj horoj de la mateno, kiam oni ne povas dormi.

Mi jam diris ke la furiozo de la torenta ventego estis infera—demonegeca—kaj ke ĝiaj voĉoj estis hidaj pro la subpremita maliceco de dezertaj eternoj. Ĉi-momente ĉi tiuj voĉoj, kvankam ankoraŭ ĥaosaj antaŭ mi, ŝajnis al mia batanta cerbo klare formiĝi malantaŭ mi; kaj malsupre tie en la tombo de ne nombrataj eon-mortintaj antikvaĵoj, leŭgoj sub la tagiĝo-lumigita mondo de homoj, mi aŭdis la makabran sakradon kaj graŭlado de strange-lingvaj diabloj. Turniĝante, mi vidis konturitan kontraŭ la luma etero de la abismo, kiu ne povis esti vidita kontraŭ la krepusko de la koridoro—koŝmara hordo de torentaj diabloj; malamo-distorditaj, groteske panoplio-portantaj, duone travideblaj diabloj de raso, kiun neniu homo eble misidentigus—la rampantaj reptilioj de la sennoma urbo.

Kaj dum la vento formortis, mi estis plonĝigita en la ĥulo-popolita mallumo de la tero-intestaro; ĉar malantaŭ la lasta de la estaĵoj la granda bronza pordo sonoris fermite kun surdiga elsonoro de metala muziko, kies resonadoj elŝvelis al la malproksima mondo por saluti la leviĝantan sunon kvazaŭ Memnono salutas ĝin de la bordoj de la Nilo.

The Nameless City

It lay silent and dead under the cold desert moonlight, but what strange race inhabited the abyss under those cyclopean ruins?

When I drew nigh the nameless city I knew it was accursed. I was traveling in a parched and terrible valley under the moon, and afar I saw it protruding uncannily above the sands as parts of a corpse might protrude from an ill-made grave. Fear spoke from the age-worn stones of this hoary survivor of the deluge, this great-grandmother of the eldest pyramid; and a viewless aura repelled me and bade retreat from antique and sinister secrets that no man should see, and no man else had ever dared to see.

Remote in the desert of Araby lies the nameless city, crumbling and inarticulate, its low walls nearly hidden by the sands of uncounted ages. It must have been thus before the first stones of Memphis were laid, and while the bricks of Babylon were yet unbaked. There is no legend so old as to give it a name, or to recall that it was ever alive; but it is told of in whispers around campfires and muttered about by grandams in the tents of sheiks so that all the tribes shun it without wholly knowing why. It was of this place that Abdul Alhazred the mad poet dreamed on the night before he sang his unexplainable couplet:

That is not dead which can eternal lie,
And with strange eons, even death may die.

I should have known that the Arabs had good reason for shunning the nameless city, the city told of in strange tales but seen by no living man; yet I defied them and went into the untrodden waste with my camel. I alone have seen it, and that is why no other face bears such hideous lines of fear as mine; why no other man shivers so horribly when the night wind rattles the windows. When I came upon it in the ghastly stillness of unending sleep it looked at me, chilly from the rays of a cold moon amidst the desert's heat. And as I returned its look I forgot my triumph at finding it, and stopped still with my camel to wait for the dawn.

For hours I waited, till the east grew gray and the stars faded, and the gray turned to roseate light edged with gold. I heard a moaning and saw a storm of sand stirring among the antique stones, though the sky was clear and the vast reaches of the desert still. Then suddenly above the desert's far rim came the blazing edge of the sun, seen through the tiny sandstorm which was passing away, and in my fevered state I fancied that from some remote depth there came a crash of musical metal to hail the fiery disk as Memnon hails it from the banks of the Nile. My ears rang and my imagination seethed as I led my camel slowly across the sand to that unvocal stone place; that place too old for Egypt and Meroë to remember; that place which I alone of living men had seen.

In and out amongst the shapeless foundations of houses and palaces I wandered, finding never a carving or inscription to tell of these men, if men they were, who built this city and dwelt

therein so long ago. The antiquity of the spot was unwholesome, and I longed to encounter some sign or device to prove that the city was indeed fashioned by mankind. There were certain *proportions and dimensions* in the ruins which I did not like. I had with me many tools, and dug much within the walls of the obliterated edifices; but progress was slow, and nothing significant was revealed. When night and the moon returned I felt a chill wind which brought new fear, so that I did not dare to remain in the city. And as I went outside the antique walls to sleep, a small sighing sandstorm gathered behind me, blowing over the gray stones though the moon was bright and most of the desert still.

I awaked just at dawn from a pageant of horrible dreams, my ears ringing as from some metallic peal. I saw the sun peering redly through the last gusts of a little sandstorm that hovered over the nameless city, and marked the quietness of the rest of the landscape. Once more I ventured within those brooding ruins that swelled beneath the sand like an ogre under a coverlet, and again dug vainly for relics of the forgotten race. At noon I rested, and in the afternoon I spent much time tracing the walls and the bygone streets, and the outlines of the nearly vanished buildings. I saw that the city had been mighty indeed, and wondered at the sources of its greatness. To myself I pictured all the splendors of an age so distant that Chaldea could not recall it, and thought of Sarnath the Doomed, that stood in the land Mnar when mankind was young, and of Ib, that was carven of gray stone before mankind existed.

All at once I came upon a place where the bed-rock rose stark through the sand and formed a low cliff; and here I saw with joy

what seemed to promise further traces of the antediluvian people. Hewn rudely on the face of the cliff were the unmistakable facades of several small, squat rock houses or temples, whose interiors might preserve many secrets of ages too remote for calculation, though sandstorms had long since effaced any carvings which may have been outside.

Very low and sand-choked were all of the dark apertures near me, but I cleared one with my spade and crawled through it, carrying a torch to reveal whatever mysteries it might hold. When I was inside I saw that the cavern was indeed a temple, and beheld plain signs of the race that had lived and worshipped before the desert was a desert. Primitive altars, pillars, and niches, all curiously low, were not absent; and though I saw no sculptures nor frescoes, there were many singular stones clearly shaped into symbols by artificial means. The lowness of the chiselled chamber was very strange, for I could hardly kneel upright; but the area was so great that my torch showed only part of it at a time. I shuddered oddly in some of the far corners; for certain altars and stones suggested forgotten rites of terrible, revolting, and inexplicable nature and made me wonder what manner of men could have made and frequented such a temple. When I had seen all that the place contained, I crawled out again, avid to find what the other temples might yield.

Night had now approached, yet the tangible things I had seen made curiosity stronger than fear, so that I did not flee from the long moon-cast shadows that had daunted me when first I saw the nameless city. In the twilight I cleared another aperture and with a new torch crawled into it, finding more vague stones and symbols, though nothing more definite than the other temple

had contained. The room was just as low, but much less broad, ending in a very narrow passage crowded with obscure and cryptical shrines. About these shrines I was prying when the noise of a wind and of my camel outside broke through the stillness and drew me forth to see what could have frightened the beast.

The moon was gleaming vividly over the primitive ruins, lighting a dense cloud of sand that seemed blown by a strong but decreasing wind from some point along the cliff ahead of me. I knew it was this chilly, sandy wind which had disturbed the camel and was about to lead him to a place of better shelter when I chanced to glance up and saw that there was no wind atop the cliff. This astonished me and made me fearful again, but I immediately recalled the sudden local winds that I had seen and heard before at sunrise and sunset, and judged it was a normal thing. I decided it came from some rock fissure leading to a cave, and watched the troubled sand to trace it to its source; soon perceiving that it came from the black orifice of a temple a long distance south of me almost out of sight. Against the choking sand-cloud I plodded toward this temple, which, as I neared it, loomed larger than the rest, and showed a doorway far less clogged with caked sand. I would have entered had not the terrific force of the icy wind almost quenched my torch. It poured madly out of the dark door, sighing uncannily as it ruffled the sand and spread among the weird ruins. Soon it grew fainter and the sand grew more and more still, till finally all was at rest again; but a presence seemed stalking among the spectral stones of the city, and when I glanced at the moon it seemed to quiver as though mirrored in unquiet waters. I was more afraid than I could explain, but not enough to dull my thirst for wonder; so as soon as the wind was quite gone I crossed into the dark chamber from which it had come.

This temple, as I had fancied from the outside, was larger than either of those I had visited before; and was presumably a natural cavern since it bore winds from some region beyond. Here I could stand quite upright, but saw that the stones and altars were as low as those in the other temples. On the walls and roof I beheld for the first time some traces of the pictorial art of the ancient race, curious curling streaks of paint that had almost faded or crumbled away; and on two of the altars I saw with rising excitement a maze of well-fashioned curvilinear carvings. As I held my torch aloft it seemed to me that the shape of the roof was too regular to be natural, and I wondered what the prehistoric cutters of stone had first worked upon. Their engineering skill must have been vast.

Then a bright flare of the fantastic flame showed me that for which I had been seeking, the opening to those remoter abysses whence the sudden wind had blown; and I grew faint when I saw that it was a small and plainly *artificial* door chiselled in the solid rock. I thrust my torch within, beholding a black tunnel with the roof arching low over a rough flight of very small, numerous, and steeply descending steps. I shall always see those steps in my dreams, for I came to learn what they meant. At the time I hardly knew whether to call them steps or mere footholds in a precipitous descent. My mind was whirling with mad thoughts, and the words and warnings of Arab prophets seemed to float across the desert from the lands that men know to the nameless city that men dare not know. Yet I hesitated only a moment before advancing through the portal and commencing to climb cautiously down the steep passage, feet first, as though on a ladder.

It is only in the terrible phantasms of drugs or delirium that any other man can have such a descent as mine. The narrow passage led infinitely down like some hideous haunted well, and the torch I held above my head could not light the unknown depths toward which I was crawling. I lost track of the hours and forgot to consult my watch, though I was frightened when I thought of the distance I must be traversing. There were changes of direction and of steepness; and once I came to a long, low level passage where I had to wriggle feet first along the rocky floor, holding the torch at arm's length beyond my head. The place not high enough for kneeling. After that were more of the steep steps, and I was still scrambling down interminably when my failing torch died out. I do not think I noticed it at the time, for when I did notice it I was still holding it above me as if it were ablaze. I was quite unbalanced with that instinct for the strange and the unknown which had made me a wanderer upon earth and a haunter of far, ancient, and forbidden places.

In the darkness there flashed before my mind fragments of my cherished treasury of demoniac lore; sentences from Alhazred the mad Arab, paragraphs from the apocryphal nightmares of Damascus, and infamous lines from the delirious *Image du Monde* of Gauthier de Metz. I repeated queer extracts, and muttered of Afrasiab and the demons that floated with him down the Oxus; later chanting over and over again a phrase from one of Lord Dunsany's tales—"the unreverberate blackness of the abyss." Once when the descent grew amazingly steep I recited something in singsong from Thomas Moore until I feared to recite more:

> A reservoir of darkness, black
> As witches' cauldrons are, when fill'd

With moon-drugs in th’ eclipse distill’d.
Leaning to look if foot might pass
Down thro’ that chasm, I saw, beneath,
As far as vision could explore,
The jetty sides as smooth as glass,
Looking as if just varnish’d o’er
With that dark pitch the Sea of Death
Throws out upon its slimy shore.

Time had quite ceased to exist when my feet again felt a level floor, and I found myself in a place slightly higher than the rooms in the two smaller temples now so incalculably far above my head. I could not quite stand, but could kneel upright, and in the dark I shuffled and crept hither and thither at random. I soon knew that I was in a narrow passage whose walls were lined with cases of wood having glass fronts. As in that paleozotic and abysmal place I felt of such things as polished wood and glass I shuddered at the possible implications. The cases were apparently ranged along each side of the passage at regular intervals, and were oblong and horizontal, hideously like coffins in shape and size. When I tried to move two or three for further examination, I found that they were firmly fastened.

I saw that the passage was a long one, so floundered ahead rapidly in a creeping run that would have seemed horrible had any eye watched me in the blackness; crossing from side to side occasionally to feel of my surroundings and be sure the walls and rows of cases still stretched on. Man is so used to thinking visually that I almost forgot the darkness and pictured the endless corridor of wood and glass in its low-studded monotony as though I saw it. And then in a moment of indescribable emotion I did see it.

Just when my fancy merged into real sight I cannot tell; but there came a gradual glow ahead, and all at once I knew that I saw the dim outlines of the corridor and the cases, revealed by some unknown subterranean phosphorescence. For a little while all was exactly as I had imagined it, since the glow was very faint; but as I mechanically kept stumbling ahead into the stronger light I realized that my fancy had been but feeble. This hall was no relic of crudity like the temples in the city above, but a monument of the most magnificent and exotic art. Rich, vivid, and daringly fantastic designs and pictures formed a continuous scheme of mural painting whose lines and colors were beyond description. The cases were of a strange golden wood, with fronts of exquisite glass, and containing the mummified forms of creatures outreaching in grotesqueness the most chaotic dreams of man.

To convey any idea of these monstrosities is impossible. They were of the reptile kind, with body lines suggesting sometimes the crocodile, sometimes the seal, but more often nothing of which either the naturalist or the paleontologist ever heard. In size they approximated a small man, and their forelegs bore delicate and evidently flexible feet curiously like human hands and fingers. But strangest of all were their heads, which presented a contour violating all known biological principles. To nothing can such things be well compared—in one flash I thought of comparisons as varied as the cat, the bulldog, the mythic satyr, and the human being. Not Jove himself had had so colossal and protuberant a forehead; yet the horns and the noselessness and the alligator-like jaw placed the things outside all established categories. I debated for a time on the reality of the mummies, half suspecting they were artificial idols; but soon decided they were indeed some paleogean species which had lived when the nameless city was alive. To crown their

grotesqueness, most of them were gorgeously enrobed in the costliest of fabrics, and lavishly laden with ornaments of gold, jewels, and unknown shining metals.

The importance of these crawling creatures must have been vast, for they held first place among the wild designs on the frescoed walls and ceiling. With matchless skill had the artist drawn them in a world of their own, wherein they had cities and gardens fashioned to suit their dimensions; and I could not help but think that their pictured history was allegorical, perhaps showing the progress of the race that worshipped them. These creatures, I said to myself, were to the men of the nameless city what the she-wolf was to Rome, or some totem-beast is to a tribe of Indians.

Holding this view, I thought I could trace roughly a wonderful epic of the nameless city; the tale of a mighty seacoast metropolis that ruled the world before Africa rose out of the waves, and of its struggles as the sea shrank away, and the desert crept into the fertile valley that held it. I saw its wars and triumphs, its troubles and defeats, and afterward its terrible fight against the desert when thousands of its people here represented in allegory by the grotesque reptiles were driven to chisel their way down through the rocks in some marvelous manner to another world whereof their prophets had told them. It was all vividly weird and realistic, and its connection with the awesome descent I had made was unmistakable. I even recognized the passages.

As I crept along the corridor toward the brighter light I saw later stages of the painted epic—the leave-taking of the race that had dwelt in the nameless city and the valley around for ten million

years; the race whose souls shrank from quitting scenes their bodies had known so long where they had settled as nomads in the earth's youth, hewing in the virgin rock those primal shrines at which they had never ceased to worship. Now that the light was better I studied the pictures more closely and, remembering that the strange reptiles must represent the unknown men, pondered upon the customs of the nameless city. Many things were peculiar and inexplicable. The civilization, which included a written alphabet, had seemingly risen to a higher order than those immeasurably later civilizations of Egypt and Chaldea, yet there were curious omissions. I could, for example, find no pictures to represent deaths or funeral customs, save such as were related to wars, violence, and plagues; and I wondered at the reticence shown concerning natural death. It was as though an ideal of immortality had been fostered as a cheering illusion.

Still nearer the end of the passage were painted scenes of the utmost picturesqueness and extravagance; contrasted views of the nameless city in its desertion and growing ruin, and of the strange new realm of paradise to which the race had hewed its way through the stone. In these views the city and the desert valley were shown always by moonlight, a golden nimbus hovering over the fallen walls and half revealing the splendid perfection of former times, shown spectrally and elusively by the artist. The paradisal scenes were almost too extravagant to be believed, portraying a hidden world of eternal day filled with glorious cities and ethereal hills and valleys.

At the very last I thought I saw signs of an artistic anticlimax. The paintings were less skilful, and much more bizarre than even the wildest of the earlier scenes. They seemed to record a slow

decadence of the ancient stock, coupled with a growing ferocity toward the outside world from which it was driven by the desert. The forms of the people—always represented by the sacred reptiles—appeared to be gradually wasting away, though their spirits as shown hovering above the ruins by moonlight gained in proportion. Emaciated priests, displayed as reptiles in ornate robes, cursed the upper air and all who breathed it; and one terrible final scene showed a primitive-looking man, perhaps a pioneer of ancient Irem, the City of Pillars, torn to pieces by members of the older race. I remembered how the Arabs fear the nameless city, and was glad that beyond this place the gray walls and ceiling were bare.

As I viewed the pageant of mural history I had approached very closely the end of the low-ceiled hall, and was aware of a gate through which came all of the illuminating phosphorescence. Creeping up to it, I cried aloud in transcendent amazement at what lay beyond; for instead of other and brighter chambers there was only an illimitable void of uniform radiance, such as one might fancy when gazing down from the peak of Mount Everest upon a sea of sunlit mist. Behind me was a passage so cramped that I could not stand upright in it; before me was an infinity of subterranean effulgence.

Reaching down from the passage into the abyss was the head of a steep flight of steps—small, numerous steps like those of the black passages I had traversed—but after a few feet the glowing vapors concealed everything. Swung back open against the left-hand wall of the passage was a massive door of brass, incredibly thick and decorated with fantastic bas-reliefs, which could if closed shut the whole inner world of light away from the vaults and passages of rock. I looked at the steps, and for the nonce dared not try them. I touched the open brass door, and could not move it. Then I sank prone to the stone floor, my mind

aflame with prodigious reflections which not even a death-like exhaustion could banish.

As I lay still with closed eyes, free to ponder, many things I had lightly noted in the frescoes came back to me with new and terrible significance—scenes representing the nameless city in its heyday, the vegetation of the valley around it, and the distant lands with which its merchants traded. The allegory of the crawling creatures puzzled me by its universal prominence, and I wondered that it should be so closely followed in a pictured history of such importance. In the frescoes the nameless city had been shown in proportions fitted to the reptiles. I wondered what its real proportions and magnificence had been, and reflected a moment on certain oddities I had noticed in the ruins. I thought curiously of the lowness of the primal temples and of the underground corridor, which were doubtless hewn thus out of deference to the reptile deities there honored; though it perforce reduced the worshippers to crawling. Perhaps the very rites here involved a crawling in imitation of the creatures. No religious theory, however, could easily explain why the level passage in the awesome descent should be as low as the temples—or lower, since one could not even kneel in it. As I thought of the crawling creatures, whose hideous mummified forms were so close to me, I felt a new throb of fear. Mental associations are curious, and I shrank from the idea that except for the poor primitive man torn to pieces in the last painting, mine was the only human form amidst the many relics and symbols of primordial life.

But as always in my strange and roving existence, wonder soon drove out fear; for the luminous abyss and what it might contain presented a problem worthy of the greatest explorer. That a weird world of mystery lay far down that flight of peculiarly small steps I could not doubt, and I hoped to find

there those human memorials which the painted corridor had failed to give. The frescoes had pictured unbelievable cities and valleys in this lower realm, and my fancy dwelt on the rich and colossal ruins that awaited me.

My fears, indeed, concerned the past rather than the future. Not even the physical horror of my position in that cramped corridor of dead reptiles and antediluvian frescoes, miles below the world I knew and faced by another world of eery light and mist, could match the lethal dread I felt at the abysmal antiquity of the scene and its soul. An ancientness so vast that measurement is feeble seemed to leer down from the primal stones and rock-hewn temples of the nameless city, while the very latest of the astounding maps in the frescoes showed oceans and continents that man has forgotten, with only here and there some vaguely familiar outline. Of what could have happened in the geological ages since the paintings ceased and the death-hating race resentfully succumbed to decay, no man might say. Life had once teemed in these caverns and in the luminous realm beyond; now I was alone with vivid relics, and I trembled to think of the countless ages through which these relics had kept a silent, deserted vigil.

Suddenly there came another burst of that acute fear which had intermittently seized me ever since I first saw the terrible valley and the nameless city under a cold moon, and despite my exhaustion I found myself starting frantically to a sitting posture and gazing back along the black corridor toward the tunnels that rose to the outer world. My sensations were like those which had made me shun the nameless city at night, and were as inexplicable as they were poignant. In another moment,

however, I received a still greater shock in the form of a definite sound—the first which had broken the utter silence of these tomb-like depths. It was a deep, low moaning, as of a distant throng of condemned spirits, and came from the direction in which I was staring. Its volume rapidly grew, till soon it reverberated frightfully through the low passage, and at the same time I became conscious of an increasing draft of cold air, likewise flowing from the tunnels and the city above.

The touch of this air seemed to restore my balance, for I instantly recalled the sudden gusts which had risen around the mouth of the abyss each sunset and sunrise, one of which had indeed revealed the hidden tunnels to me. I looked at my watch and saw that sunrise was near, so braced myself to resist the gale that was sweeping down to its cavern home as it had swept forth at evening. My fear again waned low, since a natural phenomenon tends to dispel broodings over the unknown.

More and more madly poured the shrieking, moaning night wind into that gulf of the inner earth. I dropped prone again and clutched vainly at the floor for fear of being swept bodily through the open gate into the phosphorescent abyss. Such fury I had not expected, and as I grew aware of an actual slipping of my form toward the abyss I was beset by a thousand new terrors of apprehension and imagination.

The malignancy of the blast awakened incredible fancies; once more I compared myself shudderingly to the only human image in that frightful corridor, the man who was torn to pieces by the nameless race, for in the fiendish clawing of the swirling currents there seemed to abide a vindictive rage all the stronger because it was largely impotent.

I think I screamed frantically near the last—I was almost mad—but if I did so my cries were lost in the hell-born babel of the howling wind-wraiths. I tried to crawl against the murderous

invisible torrent, but I could not even hold my own as I was pushed slowly and inexorably toward the unknown world. Finally reason must have wholly snapped; for I fell to babbling over and over that unexplainable couplet of the mad Arab Alhazred, who dreamed of the nameless city:

> That is not dead which can eternal lie,
> And with strange eons, even death may die.

Only the grim brooding desert gods know what really took place—what indescribable struggles and scrambles in the dark I endured or what Abaddon guided me back to life, where I must always remember and shiver in the night wind till oblivion—or worse—claims me. Monstrous, unnatural, colossal, was the thing—too far beyond all the ideas of man to be believed except in the silent damnable small hours of the morning when one cannot sleep.

I have said that the fury of the rushing blast was infernal—cacodemoniacal—and that its voices were hideous with the pent-up viciousness of desolate eternities. Presently these voices, while still chaotic before me, seemed to my beating brain to take articulate form behind me; and down there in the grave of unnumbered eon-dead antiquities, leagues below the dawn-lit world of men, I heard the ghastly cursing and snarling of strange-tongued fiends. Turning, I saw outlined against the luminous aether of the abyss what could not be seen against the dusk of the corridor—a nightmare horde of rushing devils; hate-distorted, grotesquely panoplied, half-transparent devils of a

race no man might mistake—the crawling reptiles of the nameless city.

And as the wind died away I was plunged into the ghoul-peopled darkness of earth's bowels; for behind the last of the creatures the great brazen door clanged shut with a deafening peal of metallic music whose reverberations swelled out to the distant world to hail the rising sun as Memnon hails it from the banks of the Nile.

Glosaro

Abdul Alhazred

Abdul-Alhazredo: En la imago de Lovecraft, mezepoka verkisto de la Nekronomiko, La Freneza Arabo.

Abaddon

Abadono: Biblia, anĝelo de la abismo.

Afrasiab

Afrasijabo: En Irano, mita antikva reĝo.

Chaldea

Ĥaldeio: En Mezopotamio, antikva nacio.

Damascus

Damasko: En Syrio, antikva kaj moderna ĉefurbo.

Gauthier de Metz

Gotjeo de Metzo: En Francio, mezepoka pastro kaj poeto.

Ib

Ibo: En la imago de Lovecraft, antikva urbo, ne la rivero en Hindio.

Irem

Iremo: En Arabio, mita antikva perdita urbo.

Lord Dunsany

Sinjoro Dunsanio: En Anglio kaj Irlando, 19–20-a jarcenta verkisto.

Memnon

Memnono: En Egiptio, antikva statuo, laŭdire kanti ĉe sunleviĝo, misnomita por la mita greka reĝo.

Memphis

Menefro: En Egiptio, antikva urbo.

Meroë

Mero: En Sudano, antikva urbo.

Mnar

Mnaro: En la imago de Lovecraft, antikva nacio.

Mount Everest

Monto Everesto: En Azio, monto.

Nile

Nilo: En Afriko, rivero.

Oxus

Oksuso: En centra Azio, rivero.

Sarnath

Sarnato: En la imago de Lovecraft, antikva urbo, ne la urbeto en Hindio.

Thomas Moore

Tomaso Moro: En Anglio kaj Irlando, 18–19-a jarcenta verkisto kaj poeto.

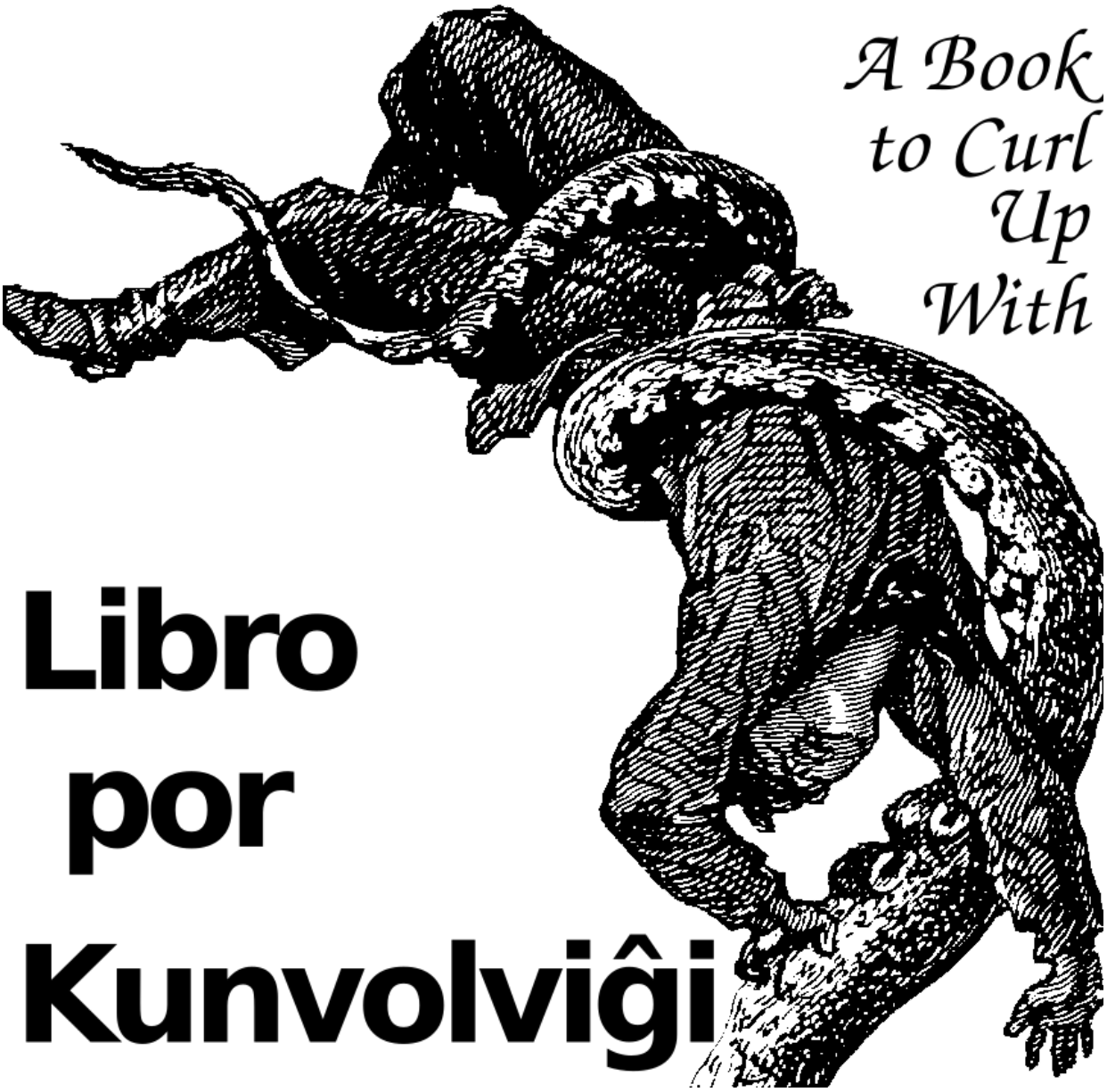

Libro por Kunvolviĝi

"The Nameless City"

VERKO: H. P. LOVECRAFT (1921) CC-PD

SKRIBO: Wikisource (2023) CC0

“La Sennoma Urbo”

TRADUKO KAJ ELDONO: PAUL KING (2025) CC0

Kovrilo estas el *The Nameless City* de LEO THE FOX (2013) CC BY-SA 3.0

Enhavas *The Nameless City* de ANGELA SPRECHER (2011) CC BY-SA 3.0

Uzante ilojn kaj formatojn de *STANDARD EBOOKS*